

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

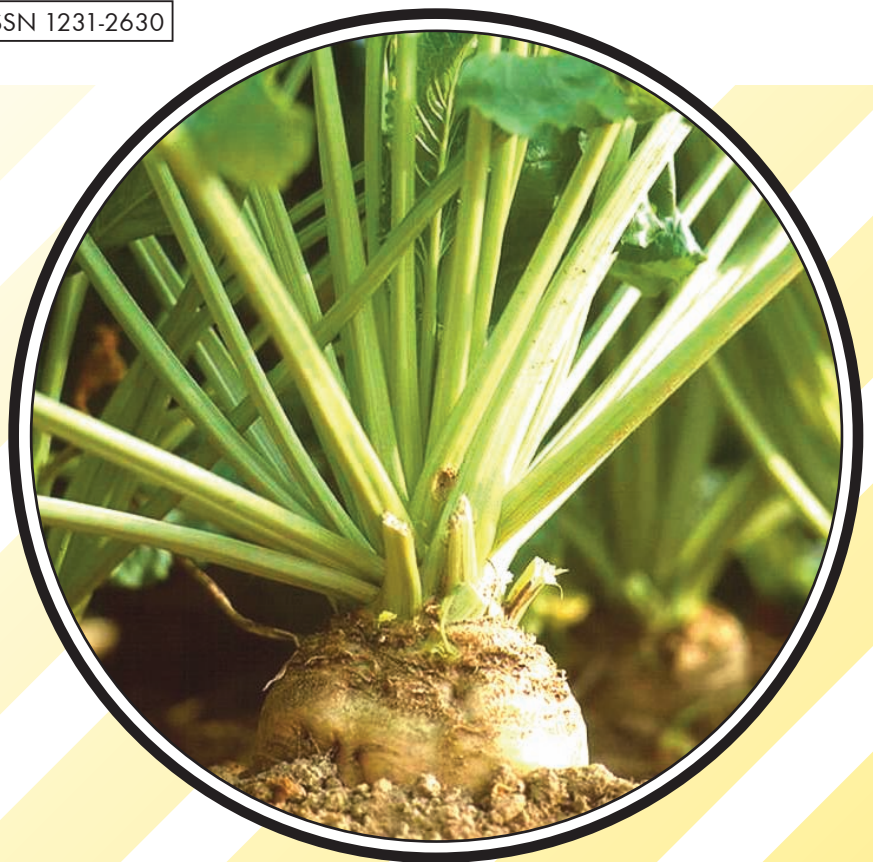
MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
36

RYNEK CUKRU

stan i perspektywy

ISSN 1231-2630

**ANALIZY
RYNKOWE**

GRUDZIEŃ 2009

Analizy są finansowane przez
AGENCJĘ RYNKU ROLNEGO
oraz
INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne – *T. Chrościcki*
 - II. Sytuacja na rynku światowym – *Z. Smoleński, T. Zdziarska*
 - III. Regulacja rynku cukru w Unii Europejskiej – *P. Szajner*
 - IV. Produkcja buraków cukrowych – *P. Szajner*
 - V. Stan przemysłu cukrowniczego – *P. Szajner*
 - VI. Popyt i ceny detaliczne – *K. Hryszko*
 - VII. Handel zagraniczny – *P. Szajner*
 - VIII. Interwencja na rynku cukru – *M. Mieczkowski*
 - IX. Inne środki słodzące – *P. Szajner*
- Artykuł specjalny: Wpływ reformy rynku cukru w Unii Europejskiej na polski sektor cukrowniczy – *Ł. Chudoba*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – doc. dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge, tel.: (022) 505-46-66

AUTORZY:

dr inż. Piotr Szajner
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (022) 505-47-19

mgr inż. Krzysztof Hryszko
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (022) 505-47-19

mgr inż. Martyn Mieczkowski
• ARR • Warszawa
Tel.: (022) 661-70-17

prof. dr hab. Zygmunt Smoleński
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (022) 826-75-53

mgr inż. Teresa Zdziarska
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (022) 505-44-40

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 1.12.2009 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Bożena Nowicka, Iwona Szczepaniak,
Roman Urban (wiceprzewodniczący), Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w maju 2010 r.

W sezonie 2009/2010 kończy się reforma unijnego systemu regulacji rynku cukru. Kwoty produkcyjne i ceny urzędowe zostały obniżone do poziomu docelowego. Kwota produkcji cukru w UE-27, po reformie wynosi 13,3 mln t w przeliczeniu na cukier biały i jest o ok. 5 mln t mniejsza od unijnego popytu. Cena minimalna skupu buraków cukrowych oraz cena referencyjna cukru wynoszą odpowiednio 26,29 EUR/t i 404,4 EUR/t i są o ok. 36% niższe niż przed rozpoczęciem reformy. W trakcie reformy wypłacane jest wsparcie finansowe, które częściowo rekompensuje spadek dochodów rolników, wynikający z obniżki minimalnej ceny skupu oraz koszty restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego.

Reforma WPR wywarła duży wpływ na przyspieszenie procesów restrukturyzacyjnych w polskim cukrownictwie, zarówno na poziomie rolnictwa jak i przemysłu. W Polsce kwota produkcji cukru w sezonie 2009/2010 wynosi 1405 tys. t i jest o 16% niższa od kwoty uzyskanej w trakcie negocjacji akcesyjnych. Z limitem produkcji wiąże się mniejsze zapotrzebowanie przemysłu cukrowniczego na surowiec.

W 2009 r. powierzchnia uprawy buraków cukrowych wyniosła 191 tys. ha i była o 2% większa niż przed rokiem, ale aż o 27% mniejsza niż przed rozpoczęciem reformy. Liczba plantatorów w okresie reformy zmniejszyła się o 37%. W wyniku większego spadku liczby plantatorów niż powierzchni uprawy wystąpił wzrost powierzchni

średniej plantacji. Pozytywnym rezultatem koncentracji uprawy buraków jest prawdopodobny wzrost plonów, ponieważ zostały wyłączone z produkcji obszary plantacyjne zlokalizowane na gorszych kompleksach glebowych. W kampanii 2009/2010 średni plon szacowany jest na ok. 55 t/ha i będzie o 18,3% większy niż przed rokiem. W tych warunkach zbiory buraków cukrowych przewidywane są na poziomie 9,5 mln t, co umożliwi produkcję ok. 1600 tys. t cukru (tab. 1). Produkcja cukru będzie o ok. 200 tys. t większa od kwoty produkcyjnej, a nadwyżki będą sprzedawane poza obszar UE bez dopłat eksportowych.

Minimalna cena skupu buraków cukrowych w sezonie 2009/2010 zmniejszyła się o 5,5% do 26,29 EUR/t. W wyniku deprecjacji złotego względem euro cena minimalna wyrażona w walucie krajowej wynosi 109,3 zł i jest o 16% wyższa niż w sezonie 2008/2009. Wzrost cen skupu był większy od wskaźnika inflacji i nastąpiła poprawa opłacalności uprawy buraków względem większości produktów rolniczych. Osłabienie złotego względem waluty unijnej przyczyniło się także do wzrostu wartości „dopłat cukrowych”, które rekompensują plantatorom spadek dochodów. W 2009 r. wartość dopłat cukrowych wyniesie 53,47 zł/t buraków kwotowych, wobec 39,45 zł/t w 2008 r.

W 2009 r. buraki cukrowe przeabiało 18 cukrowni, czyli o jedną mniej niż w poprzedniej kampanii i o 13 mniej niż przed rozpoczęciem reformy. W wyniku restrukturyzacji

sektora wzrasta koncentracja przetwórstwa, która mierzona jest produkcją cukru w przeliczeniu na zakład oraz produktywnością pracy i kapitału. Krajowy przemysł cukrowniczy charakteryzuje się silnie skoncentrowaną strukturą własnościową, gdyż cukier produkowany jest przez pięć koncernów cukrowniczych. W pierwszej połowie 2009 r. przemysł cukrowniczy odnotował bardzo dobre wyniki finansowe. Zdecydowały o tym wysokie ceny cukru na rynku wewnętrznym, wypłata unijnej pomocy restrukturyzacyjnej, dobra koniunktura cenowa na rynku światowym oraz efekty restrukturyzacji w zakresie redukcji kosztów przetwórstwa.

W 2009 r. przewidywany jest ok. 2% spadek krajowego zużycia cukru do 1595 tys. t. W wyniku wzrostu cen detalicznych oraz pogorszenia się sytuacji dochodowej ludności spadek spożycia w gospodarstwach domowych wyniesie 3,5%. Recesja gospodarcza spowodowała także spadek produkcji i eksportu artykułów spożywczych zawierających cukier. W konsekwencji przemysłowe zużycie cukru zmniejszyło się o 2% do 840 tys. t.

Negatywnym skutkiem reformy WPR jest ujemne saldo handlu zagranicznego w sektorze cukrowniczym i spadek przychodów rolnictwa z uprawy buraków. Kwota produkcji cukru jest o ok. 200 tys. t mniejsza od zużycia krajowego, a niedobory rynkowe pokrywane są z importu. Przewiduje się, że w 2009 r. import cukru wynie-

Tabela 1

Bilans cukru (tys. t)

Wyszczególnienie	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10 ^{a)}
Zapasy początkowe	310	333	111	10	10	15
Produkcja	2002	2068	1723	1934	1350 ^{b)}	1600
Import	46	60	70	125	355	250
Zużycie	1600	1600	1610	1630	1620	1595
Eksport	425	750	284	429	80	200
Zapasy końcowe	333	111	10	10	15	70

^{a)} Szacunek IERiGŻ-PIB.

^{b)} Łącznie z cukrem przeniesionym z poprzedniej kampanii (75 tys. t).

Źródło: Dane GUS, ARR, CAAC oraz szacunek IERiGŻ-PIB.

sie ok. 250 tys. t, a eksport 150 tys. t. Ujemne saldo handlu zagranicznego wyniesie ok. 100 tys. t. Poprawa wyników handlu zagranicznego prawdopodobnie wystąpi w 2010 r. Zdecyduje o tym wzrost eksportu w wyniku sprzedaży nadwyżek produkcyjnych z kampanii 2009/2010. W imporcie nie nastąpią większe zmiany.

W 2009 r. ceny cukru na rynku światowym są rekordowo wysokie, a w drugim i trzecim kwartale przekroczyły 500 USD/t. Tak wysokich cen nie

notowano na giełdach międzynarodowych od kryzysu energetycznego w latach siedemdziesiątych XX wieku. Powodem wzrostu cen było zmniejszenie podaży w sezonie 2008/2009 o 7% przy równoczesnym wzroście popytu o 4%. Powodem mniejszej podaży był przede wszystkim spadek produkcji w krajach azjatyckich oraz reforma systemu regulacji rynku w UE. W sezonie 2009/2010 światowa produkcja wzrosła o 1,3% do 157 mln t w przeliczeniu na cukier surowy. Rosnąca podaż może spowodować, że ceny świa-

towe w najbliższych 2-3 latach będą wykazywały tendencję spadkową.

Agencja Rynku Rolnego monitoruje produkcję cukru, opłaty, handel zagraniczny, przetwarzanie cukru w przemyśle oraz nadzoruje realizację Krajowego Programu Restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego. ARR przygotowana jest do prowadzenia mechanizmu „Interwencyjny zakup i sprzedaż cukru”. W sezonach 2007/2008-2009/2010 realizowany jest Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa.

SUMMARY

The reform of Community sugar market regime ends in the 2009/2010 season. Production quota and official prices were lowered to the target level. Production quota for sugar in EU-27 after the reform is 13.3 million tons in white sugar equivalent and is smaller by ca. 5 million tons than Community's demand. Minimal purchasing price of sugar beet as well as reference price for sugar are respectively 26.29 EUR/t and 404.4 EUR/t and are lower by ca. 36% than before the reform. During the reform, financial support is paid, which partially compensates the decrease in farmers' income resulting from reduction of the minimal purchase price as well as costs of restructuring sugar industry.

The CAP reform had a big impact on accelerating restructuring processes in Polish sugar industry, both in agriculture and in industry. In Poland, production quota of sugar in 2009/2010 is 1,405 thousand tons and is lower by 16% than the quota obtained during accession negotiations. Production limit is connected with lower demand for raw material on sugar industry's part.

In 2009, the area of sugar beet cultivation was 191 thousand ha and was higher by 2% against the previous year and lower by as much as 27% than before the reform began. The number of growers lowered during the reform by 37%. As a result of greater decrease in the number of growers than in the area of cultivated land, an increase in the average area of plantation occurred. A positive result of concentration of beetroot cultivation is the probable

increase in crops, due to excluding from production plantation areas located on worse soil complexes. In the 2009/2010 campaign the average yield is estimated to be ca. 55 t/ha and will be higher by 18.3% than in the last year. In these conditions sugar beet crop is estimated to be 9.5 million tons, which will allow for producing 1,600 tons of sugar (Table 1). Sugar production will be higher than production quota by ca. 200 thousand tons and the surplus will be sold outside EU without export refunds.

Minimal price for purchasing sugar beet in 2009/2010 was lowered by 5.5% and amounts to 26.29 EUR/t. As a result of depreciation of zloty to euro, the minimal price expressed in national currency is 109.3 PLN and is lower than in 2008/2009 by 16%. The increase in purchase prices was higher than inflation rate and improvement of profitability of beet root cultivation occurred in relation to most agricultural products. Weakening of zloty against euro contributed also to the increase in value of "sugar payments", which compensate decrease in income for growers. In 2009 the value of sugar payments will amount to 53.47 PLN/t of beet root quota against 39.45 PLN/t in 2008.

In 2009 sugar beet is processed by 18 sugar-refineries, i.e. one less than in previous campaign and 13 less than before the reform began. As a result of restructuring the sector, the concentration of processing increases, measure by sugar production per refinery as well as work and capital productivity. The national sugar industry is

characterised by strongly concentrated ownership structure, because sugar is produced by five sugar concerns. In the first half of 2009, sugar industry registered very good financial results. It was decided by high prices of sugar on internal market, payment of community's restructuring aid, price upturn on global market and restructuring effects regarding reduction of processing costs.

In 2009, a 2% decrease in national consumption of sugar is estimated to the level of 1,595 thousand tons. As a result of the increase in retail prices and deterioration of financial situation, decrease in consumption in household will amount to 3.5%. Economic recession resulted also in decrease in production and export of foodstuffs containing sugar. As a consequence, industrial consumption of sugar decreased by 2% to 840 thousand tons.

A negative result of the CAP reform is a negative balance of foreign trade in sugar sector and decrease in agricultural income from beetroot cultivation. Production quota of sugar is lower than national consumption by ca. 200 thousand tons and market deficiencies are covered by import. It is estimated that sugar import in 2009 will amount to ca. 250 thousand tons and export to 150 thousand tons. Negative balance of foreign trade will be ca. 100 thousand tons. Improvement of foreign trade results will probably occur in 2010. It will be decided by the growth in export due to the sale of production surplus from campaign 2009/2010. There will be no significant changes in import.

In 2009, the price of sugar on global market is all-time high and exceeded 500 USD/t in the second and third quarter. Such high prices has not been registered on international stock markets since the energy crisis of ninety-seventies. The reason for price growth was the decrease in supply in 2008/2009 by 7% with simultaneous increase in demand by 4%. The reason of lower supply was mainly the decrease in production in

Asian countries and the reform of system for market regulations in the EU. In 2009/2010, global production will increase by 1.3% to 157 million tons per raw sugar. Growing supply may cause decreasing global prices in the following 2-3 years.

The Agricultural Market Agency monitors the production of

sugar, payment, foreign trade, sugar processing in the industry and supervises the implementation of the National Programme of Restructuring of the sugar industry. AMA is ready for implementation of the mechanism "Intervention purchase and sale of sugar". In 2007/2008-2009/2010 the National Programme of Beekeeping Support is implemented.

Table 1
Sugar balance (thousand tons)

Specification	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10 ^{a)}
Initial stock	310	333	111	10	10	15
Production	2002	2068	1723	1934	1350 ^{b)}	1600
Import	46	60	70	125	355	250
Consumption	1600	1600	1610	1630	1620	1595
Export	425	750	284	429	80	200
Final stock	333	111	10	10	15	70

^{a)} IAFE-NRI estimation.

^{b)} With sugar from the previous campaign (75 thousand tons).

Source: Data from CSO, AMA, Polish Analytical Centre of Customs Administration and IAFE-NRI estimation.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukąą się:

1. Rynek ziemi rolniczej (12) • grudzień 2009,
2. Rynek ryb (12) • grudzień 2009,
3. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa (37) • marzec 2010,
4. Rynek pasz (27) • marzec 2010,
5. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (31) • marzec 2010,
6. Rynek mleka (38) • kwiecień 2010,
7. Rynek ryb (13) • kwiecień 2010,
8. Rynek ziemniaka (37) • kwiecień 2010,
9. Rynek drobiu i jaj (37) • maj 2010,
10. Rynek cukru (37) • maj 2010,
11. Rynek mięsa (38) • maj 2010,
12. Rynek zbóż (38) • czerwiec 2010,
13. Rynek rzepaku (37) • czerwiec 2010,
14. Rynek owoców i warzyw (36) • czerwiec 2010.

SZYBKO! TANIO! PROFESJONALNIE!

Proponujemy Państwu:

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Usługi drukarskie:

- czasopisma
- książki
- ulotki
- katalogi
- albumy
- wizytówki
- materiały szkoleniowe
- materiały konferencyjne
- druki samokopiujące etc.

Usługi introligatorskie:

- oprawa spiralna
- oprawa zeszytowa
- oprawa bezszwowa
- foldery/broszury
- inne usługi

Nasze usługi wykonujemy bazując na najlepszej dostępnej technologii. Począwszy od formy przesłania wszystkich materiałów drogą elektroniczną (FTP), poprzez obróbkę DTP, druk cyfrowy na OCE VarioPrint 2100 oraz OCE CS 250, kończąc na mnogości usług introligatorskich.

Próby wydruku na różnych gatunkach papierów i folii dostępne są w Dziale Wydawnictw Instytutu, ul. Świętokrzyska 20.

Ceny na zamówienia obliczane są na podstawie kalkulacji wstępnej. Jeśli mają Państwo pytania dotyczące naszych usług, bądź cen, prosimy o kontakt.

Dział Wydawnictw IERiGZ-PIB:

tel. (022) 50 54 520

(022) 50 54 685

fax (022) 50 54 636

e-mail: dw@ierigz.waw.pl

slipski@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2009 roku wynosi 40 zł.

Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel.: (0 22) 505-46-85, faks: (0 22) 505-46-36
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>